

АРХЕОЛОГІЯ
І ДАВНЯ ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ
Випуск 3 (32)

2019
КИЇВ

НАУКОВА СЕРІЯ — ЗАСНОВАНА У 2010 Р.

ВИДАЄТЬСЯ ЧОТИРИ РАЗИ НА РІК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

СИМОНЕНКО ОЛЕКСАНДР, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

Відповідальний секретар

ГОРБАНЕНКО Сергій, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

Відповідальний за випуск

КУЛАКОВСЬКА Лариса, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

КУЛАКОВСЬКА Лариса, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

КУЛЬЧАР Валерія, професор, Сегедський університет, Угорщина

МОЦЯ Олександр, член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

ОТРОЦЕНКО Віталій, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

ПОЛІЦОВИЧ Юрій, кандидат історичних наук, філіал Національного музею історії України — Музей історичних коштовностей України

ПОЛТОВИЧ-БОБАК Марта, професор, Жешувський університет, Польща

ПОТЄХІНА Інна, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

СКОРИЙ Сергій, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

СОН Наталія, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

СТЕПАНЧУК Вадим, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

ТЕРПИЛОВСЬКИЙ Ростислав, доктор історичних наук, Київський національний університет

ТОЛОЧКО Петро, академік НАН України, Інститут археології НАН України

ХАЗАНОВ Анатолій, професор, Університет Медісон — Вісконсін, США

ХОХОРОВСЬКІ Ян, професор, Ягеллонський університет, Польща

ЧАБАЙ Віктор, член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

ЧЛЕНИ РЕДКОЛЕГІЇ

БИРКЕ Віталіє, доктор археології, Інститут археології та історії мистецтв Академії наук Румунії

БОЛТРИК Юрій, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

БРУЯКО Ігор, доктор історичних наук, Одеський археологічний музей НАН України

БУЙСЬКИХ Алла, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

ГАВРИЛЮК Надія, доктор історичних наук, Інститут археології НАН України

ГОЛДЕН Пітер, професор, Університет Радгер, США

АРХЕОЛОГІЯ І ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Науковий журнал з проблем археології та давньої історії

У журналі публікуються результати досліджень з археології та давньої історії України. Ви-світлюються питання соціально-економічного розвитку та культурних зв'язків населення України у кам'яному та мідно-бронзовому віках, сторінки з історії киммерійців та скіфів, матеріальна та духовна культура античних греків у Північному Причорномор'ї, етногенез та рання історія слов'ян, розвиток давньоруських міст і сіл, матеріальної культури серед-ньовіччя і нового часу. Видаються нові археологічні матеріали, розвідки з історії археології та архівні джерела.

Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факуль-тетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

In the journal the results of research on the archaeology and ancient history of Ukraine are published. The questions of social and economic development and cultural relations of the popu-lation of Ukraine in the Stone and Copper-Bronze Age, the pages of Cimmerian and Scythian history, material and spiritual culture of Greeks in the Northern Pontic region, ethnogenesis and early history of Slavs, development of the cities and villages of Ancient Rus, material culture of Medieval and Modern periods are observed. New archeological records, survey on history of archaeology and archival sources are being published.

This journal is intended for archeologists, historians, regional specialists, teachers of history, students of historical departments and for all who is interested in ancient history of Ukraine.

Засновник та видавець:

Інститут археології
Національної академії наук України

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ:

КВ № 17659-6509Р від 29.03.2011

Адреса редакції:

Україна, 04210, Київ 210, просп. Героїв Сталінграда, 12

Тел.: (+380-44) 418-61-02

Факс: (+380-44) 418-33-06

e-mail: secretaradiu@gmail.com

Офіційна сторінка видання:

Сайт «Спілка археологів України» [<http://www.vgosau.kiev.ua>] —

Бібліотека — Журнал «Археологія і давня історія України»

[http://www.vgosau.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=111&Itemid=183]

Затверджено до друку Вченою радою

Інституту археології НАН України

18 грудня 2018, протокол № 11

Літературний редактор: *К. П. Бунятян*

Рисунки авторські

Комп'ютерна верстка *С. А. Горбаненка*

Публікація здійснена в рамках програми по збереженню та забезпеченню належного функціонування наукового об'єкта Колекція Інституту археології НАН України «Скарби давньої історії України» (№ 2Н/22-18)

Усі права застережено. Передрук можливий зі згоди редакції та авторів статей

Виходить за інформаційної підтримки
Всеукраїнської громадської організації
«Спілка археологів України»

ISSN 2227-4952

Усі матеріали рецензовано

© ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2019

Підписано до друку 15.08.2019. Формат 60 × 84/8. Гарн. Century Schoolbook. Папір офс.

Друк офс. Ум.-друк. арк. 24,9. Обл.-вид. арк. 28. Тираж 120 екз. Зам.

Тираж віддруковано ТОВ «Майдан», 61002, Харків, вул. Чернишевська, 59. Тел.: (057) 700-37-30.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1002 від 31.07.2002 р.

СТАТТІ

Вотьякова, О. Л. Техніко-типологічний аналіз матеріалів з розкопу II стоянки Королево II на Закарпатті

Усик, В. І., Кулаковська, Л. В., Нігст, Ф., Герасименко, Н. П. Королево II: до питання про епіграветський технокомплекс (шар 0) та культурно-стратиграфічну колонку стоянки

Пічкур, Є. В. Складові кременевої індустрії Кукутень-Трипільської спільноти: видобуток і поширення кременю

Лысенко, С. Д. Матеріали комаровської і сосницької культур в експозиції Археологического музея Института археологии НАН Украины

Кравченко, Е. А. Чи могли бути поховані у Переп'ятисі господарями Хотівського городища?

Клочко, Л. С. Образи жінок у мистецтві північного Причорномор'я як джерело для реконструкції костюмів скіф'янок

Кисленко, Г. О. Локальні та міжрегіональні типи намистин з жіночих пізньосарматських поховань Східноєвропейського степу

ПУБЛІКАЦІЯ
АРХЕОЛОГІЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ

Васильєв, П. М., Дудник, Д. В. Верхньопалеолітична стоянка Пушкарі III

Кулаковська, Л. В., Усик, В. І., Езартс, П., Пірсон, С., Кононенко, О. М., Нігст, Ф. Верхньопалеолітична стоянка Кормань 9

Ганощенко, В. В., Володарець-Урбанович, Я. В. Скарб кола Мартинівки з Правих Солонців Херсонської області

Зоценко, І. В., Васильєва, М. А., Січінава, Д. В. Нова епіграфічна пам'ятка давньоруського часу з околиці Києва

Сапожников, І. В., Сінельников, О. С. Перші археологічні дослідження османського Татарбунарського замку

ARTICLES

5 *Votyakova, O. L.* Techno-Typological Analysis of Materials of the Excavation II from Korolevo II Site in Transcarpathia

18 *Usik, V. I., Kulakovska, L. V., Nigst, Ph., Gerassimenko, N. P.* Korolevo II: to the Question of the Epigravettian Technocomplex (Layer 0) and the Cultural-Stratigraphic Sequence of the Site

37 *Pichkur, Ye. V.* Components of the flint made industry of the Cucuteni-Trypillian community: extraction and distribution of flint

49 *Lysenko, S. D.* The materials of the Komarovo and Sosnitsa cultures in the exposition of the Archaeological Museum of the Institute of Archeology of the NAS of Ukraine

63 *Kravchenko, E. A.* Could the Persons Buried in Perepiatikha Barrow be the Lords of the Hillford of Khotiv?

76 *Klochko, L. S.* The Images of Women in the Art of Northern Pontic Region as the Source for Reconstruction of Female Scythian Costumes

90 *Kyslenko, H. O.* Local and Interregional Types of Beads from Late Sarmatian Female Burials in the Steppe of Eastern Europe

PUBLICATIONS of
ARCHEOLOGICAL
MATERIAL

100 *Vasyliiev, P. M., Dudnyk, D. V.* Upper Paleolithic site Pushkari III

111 *Kulakovska, L. V., Usyk, V. I., Haesarts, P., Pirson, S., Kononenko O. M., Nigst, Ph.* The Upper Paleolithic Site Korman' 9

126 *Hanoshenko, V. V., Volodarets-Urbanovich, Ya. V.* Treasure of Martynivka type from the village of Pravi Solontsi in Kherson region

151 *Zotsenko, I. V., Vasyliieva, M. A., Sichinava, D. V.* New epigraphic find of Kyiv Rus' time from the outskirts of Kyiv

155 *Sapozhnykov, I. V., Sinel'nikov, O. S.* First Archeological Exploration of Osmaniian Castle in Tatarbunary

АРХЕОЛОГІЯ І ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Корохіна, А. В., Колода, В. В. Матеріали доби пізньої бронзи з поселення Мохнач II 165
Горбаненко, С. А., Толкачов, Ю. І. Зерно з Меджибожа 176

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Біляєва, С. О., Кулаковська, Л. В., Фіалко, О. Є. 184
Україна — Туреччина: грані співробітництва

ІСТОРІЯ ІНСТИТУТУ АРХЕОЛОГІЇ

Кузьмищев, О. Г. Э. Р. фон Штерн и создание северо-причерноморской школы античной археологии 195
М. Ф. Болтенко. Автобіографія (упоряд. *Л. В. Кулаковська*) 208
М. Я. Рудинський. До відділу кадрів АН УРСР (упоряд. *Л. В. Кулаковська*) 211

ARCHAEOLOGY and NATURAL SCIENCES

Korokhina, A. V., Koloda, V. V. Artifacts of the Late Bronze Age from Mokhnach II settlement
Gorbanenko, S. A., Tolkachov, Yu. I. Grain from Medjybizh

INTERNATIONAL COOPERATION

Biliaieva, S. O., Kulakovska, L. V., Fialko, O. Ye. 184
Ukraine — Turkey: the verges of cooperation

HISTORY of the INSTITUTE of ARCHEOLOGY

Kuzmishchev, A. H. E. R. von Stern and the Creation of the Northern Black Sea School of Classic Archaeology 195
M. F. Boltenko. Autobiography (compiler *L. V. Kulakovska*) 208
M. Ya. Rudynsky. To the Personnel Department of the Academy of Sciences of the USSR (compiler *L. V. Kulakovska*) 211